

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-97
Karar Sayısı : 09-27/576-136
Karar Tarihi : 11.6.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı
KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat
ÇETİNKAYA

B. RAPORTÖR : Mehmet ÇETİN

C. ŞİKÂYET EDEN : Erbaa'da faaliyet gösteren otobüs ve minibüs işletmecileri

D.ŞİKÂYET EDİLEN : - Lüks Erova Turizm Seyahat ve Oto. Nak. Pet. Ürü. San.
Tic. Ltd. Şti.
Yeşilyurt Mh. Gazi Blv. No:50 Erbaa/Tokat
- Erektaş Turizm Seyahat San. ve Tic. Ltd. Şti.
G.O.P. Mh. Gazi Blv. No:14 Erbaa/Tokat

20 **E. DOSYA KONUSU:** Erbaa-Ankara, Erbaa-Samsun ve Erbaa-Tokat arası yolcu taşımacılığı yapan Lüks Erova Turizm Seyahat ve Oto. Nak. Pet. Ürü. San. Tic. Ltd. Şti. (Erova) ve Erektaş Turizm Seyahat San. ve Tic. Ltd. Şti. (Erektaş)'nin ortak hareket ederek dönüşümlü sefer düzenlemeleri sonucu, bu hatlardaki diğer otobüs ve minibüs firmaları ile tüketicilerin zarar gördüğü iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyet dilekçesinde, Tokat-Erbaa, Samsun-Erbaa ve Ankara-Erbaa arası yolcu taşımacılığı yapan Erova ve Erektaş otobüs firmalarının ortak hareket ederek dönüşümlü sefer düzenlemek suretiyle diğer otobüs ve minibüs firmaları ile tüketicilere zarar verdikleri iddia edilmekte ve Rekabet Kurumunun bu duruma müdahale etmesi talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.5.2009 tarih ve 3195 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 28.5.2009 tarih ve 2009-4-97/İİ-09-MÇ sayılı İlk İnceleme Raporu, 1.6.2009 tarih ve REK.0.08.00.00-110/167 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-27 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; şikâyet konusu uygulamanın sona erdirilmesini teminen T.C. Ulaştırma Bakanlığı aracılığıyla ilgili Karayolu Taşıma Bölge Müdürlüğüne bir yazı yazılmasının ve 4054 sayılı Kanun'un 9.

40 maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Erova ve Ereктаş Otobüs işletmelerine görüş yazısı gönderilmesinin uygun olacağı ifadelerine yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı "karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyet konusu uygulamaya konu olan hatlar dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar "Tokat-Erbaa, Samsun-Erbaa ve Ankara-Erbaa otobüs güzergâhları" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Tespitler ve Değerlendirme

I.2.1. Erbaa Şehirlerarası Otobüs Terminali Zabıta Müdürü ile yapılan görüşmeler

Görevli raportör dosya konusu şikâyet ile ilgili olarak Erbaa Şehirlerarası Otobüs Terminali Zabıta Müdürü ile telefon görüşmesi yapmıştır.

Yetkili, Erova ve Ereктаş otobüs firmaları arasındaki anlaşma iddialarına ilişkin olarak, Erbaa-Ankara hattında, haftalık dönüşümlü olmak üzere, sabah seferini bir firmanın akşam seferini ise diğer firmanın yaptığını; anılan firmaların bu uygulamaya girişmesinin söz konusu hatta yolcu sayısının yetersiz olmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Bunun sonucunda fiyatların yükselip yükselmediğine ilişkin soruya karşılık ise fiyatların değişmediğini, pazarda pek çok firma olduğundan rekabetin yoğun olduğunu ve yolcu azlığından dolayı firmaların zararına yolcu taşıdığını ifade etmiştir. Ayrıca bu uygulamanın maliyetleri azaltmaktan başka bir amacının olmadığı kanaatinde olduğunu vurgulamıştır.

Söz konusu yetkiliden elde edilen bilgilere göre, ilgili pazarda aşağıdaki tabloda yer verilen Erbaa merkezli teşebbüsler ve Amasya İtimat gibi terminalde yazıhanesi bulunmadığı halde yol üzerinden yolcu alan firmalar faaliyet göstermektedir.

70 *Tablo: Erbaa Merkezli Faaliyet Gösteren Otobüs Firmaları*

<i>Erbaa-Ankara</i>	<i>Erbaa-Samsun</i>	<i>Erbaa-Tokat</i>
Erova Turizm Ereктаş Turizm Niksar Kale Turizm Eren Turizm	Ereктаş Turizm Erova Turizm Niksar Kale Turizm Eren Turizm Bağtaş Turizm Kop Turizm	Erova Turizm Ereктаş Turizm Niksar Kale Turizm Net Turizm

1.2.2. Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, *"belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasak"* kabul edilmiştir. Ayrıca 4. maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde, *"mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü"*nün; (c) bendinde ise *"mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi"*nin rekabeti bozucu anlaşmalara örnek teşkil ettiği belirtilmiştir.

Şikâyet konu uygulama, Erektaş ve Erova firmalarının normal koşullarda Erbaa-Ankara hattında sabah ve akşam günlük iki sefer düzenlemeleri gerekirken işbirliğine giderek firmalardan birinin sabah diğerinin ise akşam sefer düzenlemesidir. Firmaların T.C. Ulaştırma Bakanlığına sundukları zaman tarifesine aykırı bir şekilde ortak sefer düzenlemeleri, Karayolu Taşıma Kanunu'nun 11. maddesine ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 40. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Diğer taraftan, firmaların sefer sayılarını azaltarak dönüşümlü sefer düzenlemesi; etkisi itibarıyla tüketicilerin tercih imkânlarını azaltan, pazar ve müşteri paylaşımına yol açan, hizmetlerin arz koşullarının piyasa dışında belirlenmesi sonucunu doğuran bir uygulamadır. Bu yönüyle şikâyet konusu uygulama 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren, fiyat tespiti ve pazar paylaşımı gibi unsurlar içeren anlaşmalara muafiyet tanınması da mümkün değildir. Dolayısıyla, şikâyet konu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyetten yararlanması da söz konusu olamaz.

Bununla birlikte şikâyet konusu uygulamanın ortaya çıkmasında, pazarın yapısal sorunlarının önemli bir etkisinin olduğu da bir gerçektir. Karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarı, talebin dönemsel (yaz-kış; tatil sezonu-normal sezon) olarak dalgalanma gösterdiği bir pazardır. Ayrıca terminal yetkilisi ile yapılan görüşmelerde, pazarda ciddi boyutta bir arz fazlasının bulunduğu öğrenilmiştir. Bu çerçevede, teşebbüslerin şikâyet konusu uygulamaya girişmesinde, ilgili pazardaki rekabeti azaltma amacının ötesinde, pazardaki yapısal sorunların olumsuz sonuçlarını azaltma arayışının etkili olduğu kanaatine varılmıştır.

Öte yandan, taraflar arasında seferlerin dönüşümlü düzenlenmesine dayanan şikâyet konusu uygulamanın pazardaki rekabeti bütünüyle ortadan kaldırmadığı görülmektedir. Şöyle ki, Erbaa Terminali Zabıta Müdürü tarafından Kuruma gönderilen fiyat listesine göre, firmaların pazar paylaşımı yaptıkları Ankara-Erbaa hattında Erova Turizm'in fiyatı 40 TL., Erektaş Turizm'in fiyatı ise 45 TL.'dir. Ancak, dosya mevcudu bilgilere göre, hâlihazırda Ankara-Erbaa güzergâhında uygulanan bilet fiyatı 35 TL.'dir. Görüldüğü üzere Erova ve Erektaş firmaları, seferleri ortaklaşa düzenleseler de bu danışıklılık, teşebbüslerin müşterilerine liste fiyatları üzerinden indirim yapmaması

sonucunu doğurmamıştır. Bunda da ilgili pazarda bu iki firma dışında firmalarının da faaliyet gösteriyor olması etkilidir.

120 Yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler ışığında; Erova ve Erekaş firmaları arasındaki -Erbaa-Ankara hattında- dönüşümlü sefer uygulamasının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlali niteliğinde olduğu neticesine varılmıştır. Ancak, teşebbüslerce girilen bu uygulamanın, Erbaa merkezli taşıma güzergâhlarından sadece birisinde geçerli olduğu; pazardaki yapısal sorunların bir sonucu olduğu; ilgili pazarda ve hatta ilgili güzergâhta faaliyet gösteren firmaların tamamını kapsamadığı; ayrıca bu uygulama sonucunda pazardaki fiyat rekabetinin bütünüyle ortadan kalkmadığı dikkate alınarak, şikâyet konusu hakkında soruşturma açılması yerine 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş yazısı gönderilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 130 1. Başvuru konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına,
2. Bununla birlikte, rekabet ihlali teşkil edebilecek davranışların sona erdirilmesini teminen 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Lüks Erova Turizm Seyahat ve Oto. Nak. Pet. Ürü. San. Tic. Ltd. Şti. ve Erekaş Turizm Seyahat San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne görüş yazısı gönderilmesi hususunda Başkanlığa yetki verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.